

## Latvijas tuberkulozes slimnieku sociāli ekonomiskie klasteri

*Andrejs Ivanovs<sup>1</sup>, Ludmila Viksna<sup>2</sup>*

*Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija*

*<sup>1</sup> Statistikas laboratorija,*

*<sup>2</sup> Infektoloģijas un dermatoloģijas katedra*

**Ievads.** Tuberkuloze (TB) ir gaisa pilienu slimība, ar kuru var saslimt jebkurš cilvēks. Pasaules pētījumu rezultāti liecina, ka ar TB biežāk slimo cilvēki ar zemāku sociālo statusu un ar kaitīgu ieradumu atkarībām, tomēr pētījumi tika veikti, pieņemot, ka slimnieku kopa ir homogēna. Analizējot slimnieku sociāli ekonomiskos rādītājus, nav pamata secināt, ka tuberkuloze ir tikai nabadzīgo un atkarību veicinošo vielu lietotāju slimība. Ar TB slimo arī turīgi cilvēki un nesmēķētāji, tāpēc, lai izstrādātu efektīvākus TB prevencijas pasākumus, ir jāzina slimnieku sociāli ekonomiskie portreti.

**Darba mērķis, materiāls un metodes.** Darba mērķis bija noskaidrot TB slimnieku klasterus pēc sociāli ekonomiskajiem rādītājiem. Pētījumā “Sociāli ekonomisko faktoru ietekme uz saslimstību ar tuberkulozi Latvijā” tika iekļauti jautājumi par 11 slimnieku sociāli ekonomiskajiem rādītājiem, pēc kuriem tika veikta slimnieku klasterizācija, izmantojot hierarhisko, K-vidējo un divpakāpju klasteranalīzi. Anketēšana notika no 2011. gada augusta līdz 2012. gada decembrim Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas stacionārā Tuberkulozes un plaušu slimību centrs. Analīzē tika iekļautas 304 anketas.

**Rezultāti.** Klasteranalīze apvienoja pacientus trijās grupās pēc dzīvesveida faktoru atšķirībām. Pirmajam klasterim (28%) nav raksturīgi kaitīgie ieradumi – to veido nesmēķētāji (61%,  $p < 0,001$ ), kuri alkoholu lieto reti vai nekad (47%,  $p < 0,001$ ), nav mēģinājuši narkotikas (92%,  $p < 0,001$ ), bez apcietinājuma pieredzes (98%,  $p < 0,001$ ). Otrajam klasterim (55%) ir raksturīgs deviantais dzīvesveids – daudz smēķē (87%,  $p < 0,001$ ), pārmērīgi lieto alkoholu vismaz reizi mēnesī (29%,  $p < 0,001$ ), bet ir mājoklis, ir retāka apcietinājuma pieredze (15%,  $p < 0,001$ ) un mazāka narkotiku lietošanas pieredze (44%,  $p < 0,001$ ). Trešajam klasterim (17%) ir raksturīgs asociālais dzīvesveids – pārmērīgi lieto alkoholu vismaz reizi nedēļā (50%,  $p < 0,001$ ), lieto narkotikas (61%,  $p < 0,001$ ), biežāk ir bez sava mājokļa (39%,  $p < 0,001$ ) un ir lielāka apcietināšanas pieredze (50%,  $p < 0,001$ ).

**Secinājumi.** Tuberkulozes slimnieki nav homogēna grupa, slimniekiem ir atšķirīgi dzīvesveida faktori, tāpēc efektīvākai tuberkulozes prevencijai tuberkulozes slimnieki būtu jādiferencē atbilstoši viņu dzīvesveidam.

*Pētījums izstrādāts ar Eiropas Sociālā fonda un A/S “Olainfarm” atbalstu.*